

Koorregie

Vertel je verhaal aan

FOTO: JAN WEIJERS

Leeuwenhart

'Met alleen mooi zingen komt een koor niet meer weg. Je moet ook aandacht besteden aan hoe je op het podium staat, wat je daar doet en hoe je eruit ziet. We zijn als publiek ook op koorgebied meer verwende consumenten geworden.'

Aan het woord is Meta Stevens. Ze geeft workshops Podiumpresentatie & performance aan zangers en vocal groups, begeleidt koren bij het ensceneren van hun repertoire en regisseert muziektheatervoorstellingen. 'Er zijn koren die meer willen dan alleen zingen, maar niet weten hoe ze dat aan moeten pakken. Of ze doen al iets aan koorregie, maar lopen daarin vast. Ze vragen mij dan voor een workshop podiumpresentatie of het regisseren van een voorstel-

ling. Er is een verschil tussen podiumpresentatie en regie. Bij podiumpresentatie werk ik aan de uitstraling van een koor. Er wordt vaak hard gewerkt aan zangtechnische aspecten, maar het besef van wat je zingt wordt nogal eens overgeslagen. Dat kun je doen zonder meteen allerlei toestanden uit de kast te halen. Ik werk veel met verbeelding: 'Stel je voor dat je op het strand staat en uitkijkt over zee'. Dat doet iets met de uitstraling van het koor. Maar met regie doe je meer dan dat. Regie is het in scène zetten van een lied of van een heel concert. Dat voegt een extra dimensie toe. Je geeft een nieuwe betekenis aan het muziekstuk, je schiept een kader, een context. Regie kan het koor laten uitstijgen boven alleen maar zingen. Je wordt een vertolker van het lied, een performer die een verhaal overbrengt op het publiek.'

Inleven

'Voor je een nummer gaat 'zetten', kun je je als regisseur een aantal vragen stellen. Kort samengevat: waar gaat het nummer over en wat moet er overkomen bij het publiek: de inhoud van het lied, de sfeer, een bepaalde emotie? Welke kooropstelling past daarbij en welke bewegingen? Welke kant kunnen de zangers opkijken en welke intentie leggen ze in hun blik? Een goede regie helpt de koorzanger om zich meer in te leven in een lied en dat helpt weer om een mu-

FOTO: JOCHUM DE BOER

an het publiek

Tell Mama we're late

ziekstuk beter tot z'n recht te laten komen. Een simpel voorbeeld. Als het koor een lied zingt over eenzaamheid, kan ik voor een gespikkelde opstelling kiezen (zie kader), de zangers staan verdeeld over het podium. Als zanger voel je je meer alleen staan en dat helpt bij het overbrengen van het gevoel van het lied. Bij een vrolijk, gezellig nummer kun je de koorleden in groepjes laten staan en ze contact laten hebben met elkaar en met het publiek. Dat versterkt het gezellige gevoel. Ik hoor vaak van koorzangers dat een lied makkelijker zingt als ze in een passende opstelling staan. Ze leven zich automatisch meer in. Een goede regie helpt de koorklank enorm. Je bent als zanger bezig met het verhaal overbrengen en niet met de noten, en dan zing je beter.'

BonTon

Wapperen

'Er zijn allerlei opstellingen mogelijk (zie kader), ook voor klassieke koren. Een koor kan zich bijvoorbeeld eens rond het publiek opstellen. Dat geeft een mooi klankeffect, alsof je >>

Tip Kooropstellingen

Verschillende kooropstellingen zorgen voor afwisseling in het programma. Een kooropstelling kan de betekenis van een nummer versterken. Enkele mogelijkheden:

- Kluitje: het koor staat dicht op elkaar en zingt als groep.
- Gespikkeld: het koor staat verspreid over het podium en bestaat uit individuen.
- Groepjes: koor staat in groepjes in verschillende houdingen of juist dezelfde.
- Halve cirkel: de klassieke opstelling, open opstelling naar het publiek.

BRON: CLINIC REGIE EN PRESENTATIE: META STEVENS EN MARIJKE DE WIT

'De overgang tussen nummers is ook onderdeel van de voorstelling'

>> als publiek middenin de muziek zit. Al zingend van achter uit de zaal naar voren komen lopen kan een mooi effect geven. Ik gebruik regie vaak om de structuur van een muziekstuk te verhelderen. Dubbelkoren kun je prachtig tegenover elkaar zetten. Je kunt een stuk indelen in verschillende delen en lijnen en die markeren met een beweging of een verandering in opstelling. Bij een modulatie in een popnummer laat ik het koor bijvoorbeeld een stap naar voren zetten om de intensiteit van die modulatie te versterken. Tekst markeren kun je ook doen, maar als je de letterlijke betekenis van de woorden gaat illustreren werk je op een plat niveau. Ik had in een workshop een keer een koor dat zong over een Hot Samba Night en met de handen wapperde omdat het zo 'hot' was. Als je echt een hot night wilt laten zien, moet je gewaagder dingen doen dan wapperen.'

Bonbondoos

'Meestal heeft een koor al een bepaald repertoire liggen en daar moet je dan als regisseur een thema bij zoeken. Fijner is natuurlijk andersom: je hebt een thema en gaat daar nummers bij zoeken. Met het Utrechtse studentenkoor Dekoor maakten we een keer een reis door de tijd, beginnend bij The Flintstones en eindigend met A Brand New Day. Vrouwenkoor Divina had een verhaallijn over het leven van een vrouw: verliefd, gelukkig, verlaten en na veel tranen weer een nieuwe liefde. Bij elke fase hoorde een nummer en het geheel speelde zich af rond een grote bonbondoos. Met het koor Prove it ben ik nu bezig met een programma dat zich afspeelt in een café. De liedjes geven een inkijkje in de levens van de mensen die daar zijn. Ook met een klassiek koor kun je muziektheater maken. Met Theaterkoor Bonton heb ik op muziek van Händel de Val van de Vredenborch gedaan, naar een verhaal van Thea Beckman. De opening was de Beeldenstorm: het koor kwam met veel kabaal van achter uit de zaal rennen. Händels muziek is natuurlijk uit een andere tijd, dus we zijn heel vrij omgegaan met het materiaal. Ik weet niet of dat mag van de muziekpolitie, maar het werkte wel.'

Buigen

'De overgang tussen nummers is onderdeel van de voorstelling. Niets is zo funest als een donkerslag, het licht even uitzetten en intussen ergens anders gaan staan. Dat doorbreekt de spanningsboog. Niet doen dus. En wat dacht je van de opkomst en afgang? Ook die horen bij een optreden. Zodra de eerste persoon een stap op het toneel zet, ben je begonnen en pas als de laatste weg is, is het afgelopen. Komen we tegelijk op of druppelsgewijs, komen we snel op of nemen

we de tijd, kijken we het publiek aan of niet. Je kunt elke opkomst kiezen die je wilt, als je je maar realiseert dat je daarmee de toon van je optreden zet. In workshops krijg ik vaak de vraag of we het buigen ook kunnen oefenen. Het buigen is voor veel groepen een moeilijk moment. Je kunt ervoor kiezen om alles precies af te spreken: op dit en dat moment buigen we, en we houden handen vast of niet en we gaan zo en zo diep. Maar waar het eigenlijk om gaat is dat je je aandacht op het publiek richt en het publiek ècht bedankt. Het applaus is hét moment van contact.'

'Koorregie kost tijd. Sommige mensen willen gewoon zingen en geen gedoe erbij. Achteraf zien ze er meestal wel het nut van in. Helemaal als er na een optreden reacties komen als 'Hé, het was veel beter dan de vorige keer'. Een goede presentatie kost tijd en energie, maar het levert enorm veel op, zowel voor de zangers als voor het publiek.' ||

Meta Stevens (1972) deed de opleiding voor dramadocent aan de HKU en werkt als (koor)regisseur. Ze regisseerde muziektheatervoorstellingen van o.m. Dekoor, Divina, Leeuwenhart, Tell mama we're late en Prove it. Daarnaast geeft ze workshops podiumpresentatie aan zangers en vocal groups en begeleidt koren bij het ensceneren van hun repertoire.

Clinic met CloseUp

Tip Blikrichtingen

Blikrichting is een van de belangrijkste onderdelen van regie. Zorg dat je afspreekt waar je heen kijkt. Enkele mogelijkheden:

- Iedereen kijkt dezelfde kant op: geeft eenheid, koor als groep.
- Iedereen kijkt andere kant op: koor als individuen.
- Iedereen kijkt naar 1 persoon: die wordt hoofdrolspeler.
- Iedereen kijkt naar 1 punt: dat wordt onderwerp van aandacht.
- Iedereen kijkt naar publiek: geeft interactie met het publiek.

BRON: CLINIC REGIE EN PRESENTATIE: META STEVENS EN MARIJKE DE WIT

Regie & Presentatie

Op 14 april jl. gaven regisseur Meta Stevens en haar collega Marijke de Wit een Clinic Regie en Presentatie in Utrecht. Deelnemers waren een kleine zestig koor-dirigenten en -regisseurs, vaak koorleden die de taak hebben een presentatievorm voor een concert te bedenken. De Clinic werd georganiseerd door BALK, de bond voor lichte-muziekkoren. Een impressie van de middagworkshop.

De deelnemers hebben 's ochtends in groepjes een encenering bedacht voor een popnummer - ze kunnen kiezen uit Dreadlock Holiday, Ren Lennie, ren en You'll be in my heart - en kunnen de regie ook echt uitproberen; CloseUp uit Alkmaar vormt het levende oefenmateriaal. Het koor voert alle regieaanwijzingen met zo'n snelheid en gemak uit dat je meteen ziet dat de koorleden zelf al veel ervaring met regie hebben. Marijke de Wit is dan ook hun vaste regisseur. Daarbij kan CloseUp ook nog eens prachtig zingen in de meest vreemde houdingen en ingewikkelde opstellingen. Regisseurs willen vaak te veel, blijkt al meteen. Te veel verhaal vertellen, te veel beweging. Een van de regisseurs bedenkt dat de zangers bij *You'll be in my heart* eerst op hun knieën moeten zitten en dan langzaam overeind komen. Dat blijkt on-

mogelijk te kunnen, met zere knieën sta je heel houderig op. Meta en Marijke geven aanwijzingen en commentaar op de regievoorstellen. 'Niet te veel in discussie gaan. Jij als regisseur beslist!' 'Dit heeft geen heldere intentie!' 'Elke blikrichting heeft betekenis. Bedenk welke kant iedereen op moet kijken en welke lading je de blik al dan niet meegeeft!' Aanwijzingen geven is ook een vak apart. 'Als het refrein begint, moeten jullie een hand op elkaars schouders leggen', zegt een regisseur tegen het koor. Wat een teder moment had moeten worden, pakt hilarisch uit. Sommige mensen krijgen drie handen op hun schouders, anderen geen. De beweging ziet er ook veel te ingewikkeld uit. Wat handig dat je dat meteen kunt zien en corrigeren. Het is erg leuk om te merken hoeveel je kunt doen met een opstelling, een blikrichting of een eenvoudige beweging en hoeveel effect dat heeft op hoe het lied overkomt. Uit het daverend slotapplaus van de deelnemers blijkt dat een workshop in deze vorm uitstekend bevalt.

META STEVENS: 030 6380515 WWW.METASTEVENSNL
MARIJKE DE WIT: 06 12367534 WWW.CLOSEUP.NL
(KIJK ONDER CHOREOGRAFIE)

*'We zijn ook op
koorgebied
verwende
consumenten
geworden'*

